

METSÄHALLITUKSEN PÄÄTÖS MH 1686/2025

**Metsästyslupia koskevista alueellisista
kiintiöistä saamelaisten kotiseutualueella
Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa sekä
Lapin paliskunnan alueella Sodankylän kunnassa
1.6.2025- 31.7.2028.**

Annettu Helsingissä 17.4.2025

Päätös

Metsähallitus on tässä päätöksessä vahvistanut aluekohtaiset kiintiöt Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion maa- ja vesialueen käyttämisestä metsästyksen. Tämä päätös kumoaa aiemmin annetun päätöksen nro 1404/2022. Vahvistettuja kiintiöitä on noudatettava myönnettäessä lupia tai annettaessa muutoin metsästysoikeuksia.

Saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukaisesti Metsähallituksella on neuvotteluvollisuus kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa mm. saamelaisten kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana. Neuvotteluvoitteen täyttämiseksi asianomaisen viranomaisen on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella asiasta. Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:n mukaisesti saamelaisten kotiseutualueella tarkoitetaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueita sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevaa Lapin paliskunnan aluetta. Kiintiöpäätöksestä on käyty 24.3.2025 neuvottelu Metsähallituksen ja saamelaiskäräjien välillä. Kiintiöpäätöksen luonnoksesta on lisäksi 14.3.2025 pyydetty kolttalain (253/1995) 56 §:n nojalla kirjallinen lausunto kolttien kyläkokoukselta.

Kiintiöpäätöstä valmisteltaessa on lisäksi kuultu saamelaisten kotiseutualueen neuvottelukuntia; Utsjoen neuvottelukuntaa 1.4.2025, Inarin neuvottelukuntaa 2.4.2025 ja Enontekiön neuvottelukuntaa 3.4.2025 (laki Metsähallituksesta 39 §). Neuvottelukuntien tehtävänä on mm. käsitellä valtion maa- ja vesialueiden sekä niihin kuuluvien luonnonvarojen kestävää käyttöä ja hoitoa (laki Metsähallituksesta 234/2016 39 §). Neuvottelukunnissa tarkastellaan lisäksi vuosittain metsästyksen toteutumista saamelaisten kotiseutualueella ja käydään läpi ne keskeiset asiat, jotka neuvottelukuntaan kuuluvat sidosryhmätahot näkevät tarpeelliseksi ottaa huomioon metsästyksen alueellisessa vuosittaisessa viranomaissuunnittelussa. Metsähallitus on kiintiöpäätöstä valmisteltaessa kuullut lisäksi Paliskuntain yhdistystä 20.3.2025 poronhoitoon ja metsästyksen liittyvistä yhtymäkohdista.

Metsästystä koskevat pienriistan lupakiintiöt Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa sekä Lapin paliskunnan alueella Sodankylän kunnassa ajalla 1.6.2025 - 31.7.2028:

Sodankylä (Lapin paliskunta, lupa-alue 3615 Lokka-Porttipahta)

Kanalintujen metsästyksen aikana kanalintujen metsästysoikeuden sisältäviä lupia voimassa yhtä aikaa enintään 100 kpl/vrk. Maksimissaan lupia voimassa keskimäärin 0,5 lupaa vuorokaudessa / 1000 ha.

Inari (Lupa-alueet 1606 Vätsäri, 1610 Hammastunturi, 1611 Kuttura ja 1612 Tsarmitunturi)

Kanalintujen metsästyksen aikana kanalintujen metsästysoikeuden sisältäviä lupia voimassa yhtä aikaa lupa-alueita kohden enintään 60 kpl/vrk. Maksimissaan lupia voimassa keskimäärin 0,5 lupaa vuorokaudessa / 1000 ha.

Enontekiö, Utsjoki ja Inari (Lupa-alueet 1605 Näätämö, 1606 Kaamanen, 1608 Muotkatunturi, 1609 Angeli)

Riekon metsästyksen aikana metsästyspaine enintään 1 metsästysvrk/100 ha. Kuitenkin hyvän riekkokannan vallitessa metsästyspaine voi olla enintään 1,5 metsästysvrk/100 ha huomioiden, että yhden päivän keskimääräinen metsästäjä määrä ei saa 10 päivän jaksossa ylittää raja-arvoa 1 metsästäjä / 1500 ha. Alhaisen riekkokannan vallitessa metsästyspaine voi olla enintään 0,5 metsästysvrk/100 ha.

Edellä määriteltyjen alueellisten kiintiöiden lisäksi voidaan kanalintujen metsästysaikana myydä metsästyslupia muulle pienriistalle enintään 20 % verran määritellystä aluekohtaisesta kanalintulupakiintiöstä.

Ennen ja jälkeen kanalintukauden lupia voi olla voimassa yhtä aikaa enintään:

- 190 kpl/vrk Enontekiöllä
- 420 kpl/vrk Inarissa
- 230 kpl/vrk Utsjoella

Koko alueella:

Ennen vuotuista lupakiintiön mitoitusta sekä ratkaisua metsästysluvalla metsästettävistä riistalajeista on kuultava alueen riistanhoitoyhdistyksiä ja Suomen riistakeskusta.

Hirven ja karhun metsästys

Hirvenmetsästyksen alueluvat metsästyslain 8 § alueella ratkaistaan paikallisten olosuhteiden, turvallisuusnäkökohtien ja riistanhoitoyhdistysten kanssa vuosittain käytävien neuvotteluiden perusteella. Mikäli samalla lupa-alueella metsästää useampi kuin yksi seurue, alueella on pääsääntöisesti oltava minimissään 80–160 hehtaaria/ampuja. Tarkoituksenmukaisten metsästysjärjestelyiden

mahdollistamiseksi voidaan tarvittaessa käyttää alempaa minimiarvoa. Useamman hirvialueluvan myöntämiseksi samalle alueelle tulee olla vähintään 1000 ha metsästysalaa/seurue. Asetettua kiintiötä suurempaa metsästäjä- ja seuruekohtaista hehtaarimäärää voidaan tarvittaessa käyttää esim. sellaisilla metsästysalueilla, joiden tieverkosto on harva. Kattavan tieverkoston metsästysalueilla metsästyspaine on tasaisempi ja pyyntiä voidaan keskittää alueen eri osiin välttämällä ruuhkaisuutta.

Jos enemmistöllä hakemuksen ampujista on kotipaikka sellaisessa (yhdessä) kunnassa, jossa heillä on metsästyslain 8 §:n mukainen oikeus metsästää valtion alueilla, pyritään aluelupahakemus ohjaamaan ensisijaisesti kyseisen kunnan alueelle, mikäli ko. kunnassa on riittävästi valtion maita suhteessa paikkakuntalaisten metsästäjien määrään.

Karhun metsästyksessä maksimissaan yhtä aikaa voimassa 1 lupa/1500 ha.

Perustelut

Metsästyslain (615/1993) 6 §:n mukaisesti oikeus harjoittaa metsästystä ja määrätä siitä kuuluu alueen omistajalle, ellei laissa jäljempänä muuta mainita. Metsästyksessä valtion alueilla säädetään metsästyslain 6. luvussa. Lain 44 §:n mukaan metsästysoikeuden käyttämisestä ja riistanhoidosta valtion alueilla päättää eräin poikkeuksin se viranomaisena, jonka hallinnassa alue on. Metsästyksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan Metsähallituksesta annetun lain 18 §:n 2. momenttiin perustuvat aluekohtaiset kiintiöt metsästyslain 46 §:ssä tarkoitetuille luvulle ja päätöksille. Kiintiöpäätökset valmistellaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Metsästyksen kiintiöpäätöksiä on kaksi, joista toinen kattaa saamelaisten kotiseutualueen ja toinen muun Suomen.

Kiintiöpäätöksessä määritetyt alueelliset kiintiöt mahdollistavat metsästyslain 46 §:ssä tarkoitettua yksittäistä lupaa valtion alueelle koskevan päätöksen teon siirtämisen eräin edellytyksin Metsähallituksen virkamiehelle tai Metsähallituksen palveluksessa olevalle henkilölle. Metsähallituslain 18 § 3. momentin mukaisesti yksittäinen metsästyslupa voidaan antaa myös koneellisesti ja yksittäinen päätös voidaan tehdä ilman esittelyä.

Kiintiöinnissä huomioon otetut erityisperusteiset metsästysetuudet

Metsästyslain 8 §:n mukaisesti henkilöllä, jonka kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta on Lapin tai Kainuun maakuntaan kuuluvassa kunnassa tai Kuusamon, Pudasjärven tai Taivalkosken kunnassa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2014, on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla. Vapaa metsästysoikeus huomioidaan kiintiöpäätöksessä siten, että sosiaalinen kestävyys ei vaarannu eli metsästysalueet eivät ruuhkaudu, ja että metsästyksellä on turvallista.

Saamelaisten kotiseutualueella erityishuomiota kiinnitetään saamelaisten oikeuteen harjoittaa saamelaiskulttuuria. Metsästys, erityisesti riekon ansapyynti on myös osa

saamelaisten perinteistä kulttuuria. Saamelaiskulttuuriin liittyvä poronhoito huomioidaan lupametsästyksen suunnittelussa ja ohjeistuksessa alueellisina, määrällisinä tai lupaehtoihin kirjattuina rajoituksina.

Metsästyksen ekologisen ja sosiaalisen kestävyiden turvaaminen

Tämän päätöksen tarkoituksena on kiintiöidä metsästyksiä niin, että se on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä, ja että edellä mainitut erityisoikeudet tulevat turvatuksi.

Tässä kiintiöpäätöksessä on määritelty metsästyksivuosille 2025–2028 alueittain enimmäällään yhtä aikaa voimassa olevien pienriistalupien määrä ja riekon metsästyksen vuotuisen suunnittelun perusteet riistalajien tuoreeseen kanta-arvioon perustuen. Pienriistaluvilla saa metsästä kanalintuja, jänistä, vesilintuja ja pienpetoja. Lisäksi kiintiöpäätöksessä määritellään hirven ja karhun metsästyksen järjestelyjen yleislinjaus ja raamit.

Metsästyksen tulee olla ekologisesti kestävä (metsästyslaki 20 §) ja kestävyys turvataan ensisijaisesti metsästyslain ja -asetuksen keinoin. Valtion alueiden metsästyksessä tulee ekologisen kestävyiden lisäksi huomioida myös sosiaalinen kestävyys eli alueiden muu käyttö, metsästykseseen liittyvät säädösperusteiset erityisoikeudet sekä saamelaisten mahdollisuus harjoittaa kulttuuriaan.

Mikäli jonkin riistaeläimen kanta vaarantuu, voidaan kyseisen lajin metsästyksiä kieltää metsästyslain 38 §:n perusteella maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määrääjäksi lajin esiintymisalueella tai osalla sitä. Asetuksen antamisen tarkoitus on turvata riistakannat, ja ne koskevat valtion maiden lupametsästyksiä, metsästyslain 8 § nojalla tapahtuvaa kuntalaisten metsästyksiä sekä yksityismaita. Asetuksen tueksi Metsähallitus voi tarvittaessa säädellä vaarantuneeseen riistaeläimeen kohdistuvaa metsästyksiä lupaehdoin.

Kiintiöpäätöksen ja metsästyksen ekologisen kestävyiden toteutumista seurataan metsästyksen lupamääriä ja saalispalautteista laskettavia saalismääriä tarkastelemalla. Metsästyspaineen ja saalismäärien seurannassa hyödynnetään Metsähallituksen keräämien omien tietojen lisäksi Luonnonvarakeskuksen tuottamaa tutkimustietoa ja Suomen riistakeskuksen tuottamaa tietoa.

Karhun metsästys

Korkein hallinto-oikeus antoi lokakuussa 2023 ratkaisun valituksiin riistakeskuksen myöntämistä kannanhoidollisista karhunmetsästyksen poikkeusluvista poronhoitoalueen ulkopuolella. Ratkaisun mukaan perusteet poikkeuslupien myöntämiseen eivät täyttyneet. Oikeusratkaisujen ja Pohjois-Karjalaan myönnettyjen kannanhoidollisten karhulupien toimeenpanokiellon myötä kannanhoidollinen karhunmetsästys ei toteutunut lainkaan metsästyskaudella 2024–2025.

Metsähallitus ennakoi poronhoitoalueen karhunmetsästyksen lupien kysynnän lisääntymiseen metsästyskaudella 2024–2025 jakamalla poronhoitoalueen valtion alueet neljään osa-alueeseen, joille kaikille asetettiin enimmäiskiintiö myytävillä luvilla. Metsästysjärjestelyjä valmisteltaessa kuultiin kattavasti keskeisiä sidosryhmiä (mm. Paliskuntain yhdistys, saamelaiskäräjät, alueen riistanhoitoyhdistykset, Suomen riistakeskus, Suomen metsästäjäliiton pohjoisen piirit). Valmistelun yhteydessä todettiin, että valtion alueiden poronhoitoalueen karhunmetsästysjärjestely syksyllä 2024–2025 ei ole välttämättä pysyvä malli ja sitä voidaan muuttaa tarpeen vaatiessa.

Maa- ja metsätalousministeriön asettama suurpetojen poikkeuslupakäytäntöjä kehittänyt asiantuntijatyöryhmä antoi raporttinsa marraskuussa 2024. Työryhmä ehdotti keinoja, joilla mahdollistettaisiin mm. karhun kannanhoidollinen metsästys Suomessa. Tämä edellyttää lainsäädäntömuutoksia ja kannanhoitosuunnitelman päivitystä, jotka pyritään tekemään ennen metsästyskautta 2025.

Koska karhunmetsästäystä koskeva säätely on parhaillaan muutostilassa, Metsähallitus arvioi, että kiintiöpäätökseen ei kannata kirjata merkittäviä muutoksia karhulupakiintiöihin. Kuten metsästyskausi 2024–2025 näytti, Metsähallitus voi tarvittaessa omalla päätöksellään myydä karhunmetsästyksen tämän päätöksen kiintiöitä päätöstä pienempiä lupamääriä.

Hirven metsästys

Kiintiöpäätöksessä tehdyn hirvenmetsästyksen mitoituksen tavoitteena on estää liiallisten päällekkäisten lupien määrä alueella. Liian suuri määrä seurueita ja metsästäjiä yhdellä lupametsästysalueella voi olla mahdollinen turvallisuusriski. Asetettu kiintiö 80–160 ha valtion maata/metsästäjä on koko metsästyslain 8 § mukaiselle alueelle asetettu yhtenäinen laskennallinen minimi, josta voidaan poiketa käytännön metsästysjärjestelyiden niin vaatiessa. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun valtion mailla metsästävillä seurueilla on käytössään myös valtion maahan liittyviä yksityisiä alueita. Tällöin metsästäjämäärä jakaantuu valtion alueita laajemmalle alueelle. Erityisesti saamelaisten kotiseutualueella ei laskennallista minimi hehtaarimäärää voida sellaisenaan soveltaa hirvenmetsästyksen aluelupia myönnettäessä, vaan metsästyksen mitoituksessa tulee lisäksi huomioida alueen poronhoito saamelaisten perinteisenä elinkeinona sekä alueiden harva tieverkosto. Tästä syystä alueluvista päätettäessä saamelaisten kotiseutualueella käytännössä sovelletaan kiintiöpäätöksessä esitettyä minimihehtaarimäärää huomattavasti suurempia pinta-alavaateita ampujaa ja

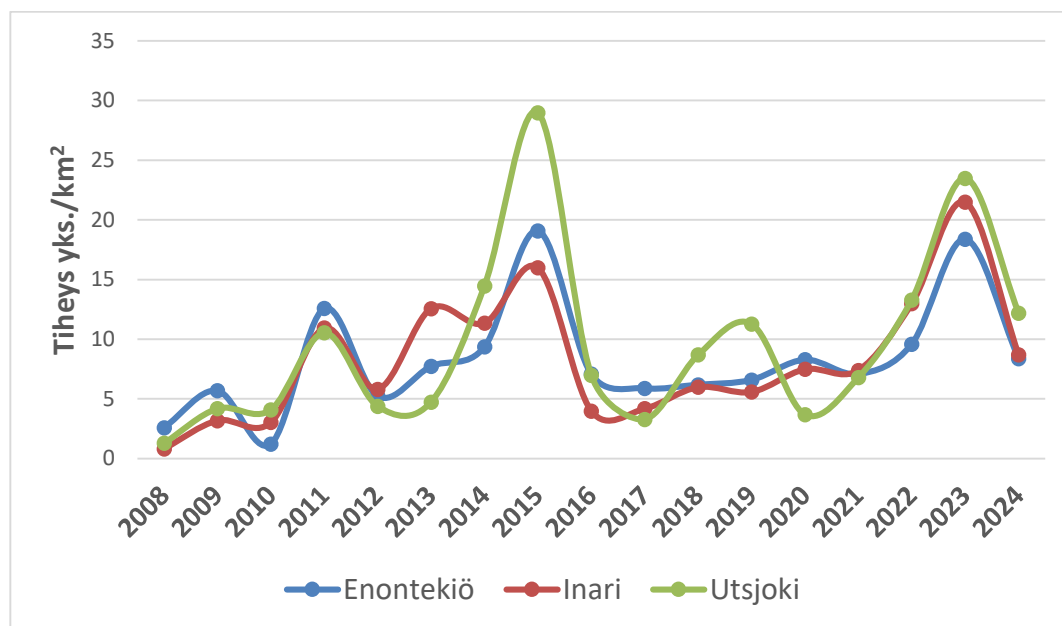
metsästysseuruetta kohden. Hirvikannan verotuksen säätely tapahtuu pyyntilupien avulla, jotka myöntää Suomen riistakeskus.

Kiintiöpäätöksen kesto

Tämä kiintiöpäätös on voimassa kolme metsästyskautta ja se päättyy 31.7.2028. Kolme vuotta voidaan arvioida kestoaltaan ajanjaksoksi, jolloin ei ehdi tapahtua sellaisia yhteiskunnallisesti merkittäviä muutoksia, jolla voisi olla vaikutuksia kiintiöinnin periaatteisiin.

Metsäkanalintukannat ja metsästysajat

Kanalintukantojen seuranta tapahtuu Suomessa pääosin Luonnonvarakeskuksen (Luke) riistakolmiolaskentojen avulla. Ylä-Lapin tunturialueiden riekkokantojen arviointi on vuodesta 2008 lähtien perustunut kanakoira-avusteiseen linjalaskentaan. Ylä-Lapin riekkokannan arviointi tehdään yhteistyössä vapaaehtoisten laskijoiden, Metsähallituksen ja Luken kesken. Vapaaehtoiset vastaavat laskennasta, jota Metsähallitus koordinoi. Luke analysoi ja raportoi laskentatulokset. Laskentaa tehdään vuosittain elokuun alussa kolmen kunnan; Inarin, Utsjoen ja Enontekiön tunturialueilla 700 - 800 kilometrin matkalta noin 200 laskentalinjalta. Vastaava laskentamenetelmä on käytössä myös Norjassa ja Ruotsissa.

Kuva 1. Riekkotiheys Ylä-Lapin kunnissa vuosina 2008–2024. Lähde: Luonnonvarakeskuksen vuosittaiset raportit Ylä-Lapin riekkokannasta.

Tunturialueiden riekkokannoille on tyypillistä vuosittaiset kannanvaihtelut (kuva 1). Voimakkainta kannanvaihtelu on laskenta-ajanjakson 2008–2024 aikana ollut pohjoisimman, Utsjoen kunnan alueella. Kannanvaihteluiden huiput ovat seurattuna ajanjaksolla toistuneet neljän vuoden välein (2011, 2015, 2019 ja 2023) ja ne ovat

ajoittuneet samaan aikaan Ylä-Lapin myyrä- ja sopulikantojen huippuihin. Tunturialueen riekkokantojen runsaudessa nähdään siis sama neljän vuoden syklisyys kuin myyrä- ja sopulikannoissakin. Riekon pesintämenestys kytkeytyy tunturialueilla pienjyrsijöiden runsauteen, koska myyriä ja sopuleita ravintonaan käyttävien petojen saalistus kohdistuu pienjyrsijöiden kannan taantuessa voimakkaammin lintujen muniin ja poikasiin. Pienjyrsijäkantojen runsauden on laajassa tutkimuksessa todettu kytkeytyvän myös tunturialueilla pesivien kahlaajien pesintämenestykseen (Lehikoinen ym. 2016).

Ylä-Lapin riekkokanta on laskenta-ajanjaksolla ollut runsaimmillaan vuosina 2015 (tiheys 21,5 yks/km²) ja 2023 (tiheys 21,4 yks/km²). Riekkokannan huippuvuosia on seurannut kaksi heikompa vuotta, jonka jälkeen kannat ovat taas kääntyneet nousuun. Vuoden 2023 huippua seurasi riekkokannan puoliintuminen vuonna 2024 koko Ylä-Lapin alueella heikon pesintämenestyksen vuoksi. Vahvan aikuiskannan ansiosta riekkokanta säilyi kuitenkin edelleen pitkän aikavälin (2008–2023) keskiarvon tuntumassa (Luonnonvarakeskus 2024).

Tunturialueen riekkokannassa on laskenta-ajanjakson (2008–2023) pitkäaikaisena kehityssuuntana nähtävissä lievää nousua. Maa- ja metsätalousministeriö ei ole nähnyt tarpeelliseksi lyhentää riekon metsästysaikaa Utsjoen, Inarin ja Enontekiön kuntien alueilla enää vuoden 2010 jälkeen. Maa- ja metsätalousministeriö on metsäkanalintujen metsästysaikoja koskevien asetusten perustelumuiotioissa viime vuosina todennut riekkoon kohdistuvan metsästyspaineen olevan kokonaisuudessaan Ylä-Lapissa vähäinen, joten metsästysaikaa ei ole ollut tarvetta sikälikään rajoittaa.

Sodankylän alueella riekkokannat olivat heikkoja vuosina 2016 ja 2017, jolloin riekko oli Sodankylän ja koko Itä-Lapin alueella rauhoitettu. Riekkokanta runsastui Itä-Lapissa keskinkertaiselle tasolle vuonna 2018, ja mm. Sodankylässä riekolla oli kuukauden mittainen (10.9.–10.10.) metsästysaika vuosina 2018–2020. Vuosina 2021–2024 Sodankylän riekkokanta on ollut pitkän aikajakson keskinkertaisella tasolla ja riekolle on viime vuosina Sodankylässä ollut metsästysasetuksen mukainen täysimääräinen metsästysaika (10.9.–31.10.).

Inarin neljällä Metsähallituksen pienriistan lupa-alueella (1606 Vätsäri, 1610 Hammastunturi, 1611 Kuttura ja 1612 Tsarmitunturi) ja Sodankylän Lokka-Porttipahdan lupa-alueella voi Metsähallituksen kanalintuluvalla metsästää riekon lisäksi myös metsoa, teertä ja pyytä. Riistakolmiolaskentatuloksiin perustuen Inarin metsokanta runsastui vuodesta 2016 (2,4 yks/km²) vuoteen 2021 saakka (5,0 yks/km²). Viime vuosina Inarin metsotiheys on ollut lievässä laskussa sen ollessa vuoden 2024 riistakolmiolaskentojen perusteella 3,9 yks/km², mikä kuitenkin on edelleen Inarin metsokannan pitkäaikaista (1989–2024) tiheyskeskiarvoa (2,8 yks/km²) korkeampi. Sodankylän puoleisella Lokka-Porttipahdan lupa-alueella metsotiheys on viimeisten seitsemän vuoden aikana säilynyt vahvana vuosittaisen metsotiheyden vaihteluvälin ollessa 4,9 - 6,1 yks./km².

Maa- ja metsätalousministeriö ei ole vuoden 2020 jälkeen rajoittanut metson metsästysaikaa Inarissa ja Sodankylässä. Metsolle on viime vuosina ollut Inarissa ja Sodankylässä metsästysasetuksen mukaisesti täysimääräinen kolmen kuukauden

metsästysaika syyskaudella (10.9.–10.12.) ja urosmetsolle metsästysjakso myös tammikuulla (10.1.–31.1.).

Inarin teeri- ja pyytiheydet ovat riistakolmiolaskentojen pitkäaikaisella tarkastelujaksolla (1989–2024) olleet pääsääntöisesti matalalla tasolla (< 1,0 yks/km²). Molemmat lajit esiintyvätkin Inarissa jo levinneisyytensä pohjoisilla äärirajoilla. Sodankylän teerikanta on runsastunut vuosi vuodelta vuodesta 2017 lähtien. Teeritiheys Sodankylän riistanhoitoyhdistyksen alueella saavutti pitkäaikaisen ajanjakson (1989–2024) huippunsa vuonna 2024 kohoten 7,1 teeriyksilöön neliökilometriä kohden.

Teerelle Inarin ja Sodankylän kuntien alueella ollut vuodesta 2021 lähtien metsästysasetuksen mahdollistama täysimääräinen kolmen kuukauden pituinen metsästysaika syksyllä (10.9.–10.12.) ja urosteerelle metsästysjakso myös tammikuulle (10.1.–31.1.) vuodesta 2022 lähtien. Enontekiöllä ja Utsjoella paikkakuntalaisten on ollut mahdollista metsästää teertä maa- ja metsätalousministeriön vuosittain antaman asetuksen rajauksen mukaisesti syksyisin kahden kuukauden ajan (10.9.–10.11.).

Pyylle on Ylä-Lapin kunnissa ollut vuodesta 2021 lähtien kuukauden mittainen metsästysaika (10.9.–10.10.). Pyyn metsästysaika lyheni kuukauden pituiseksi myös Sodankylän alueella vuonna 2024 aiempien vuosien kahden kuukauden mittaisesta metsästysajasta.

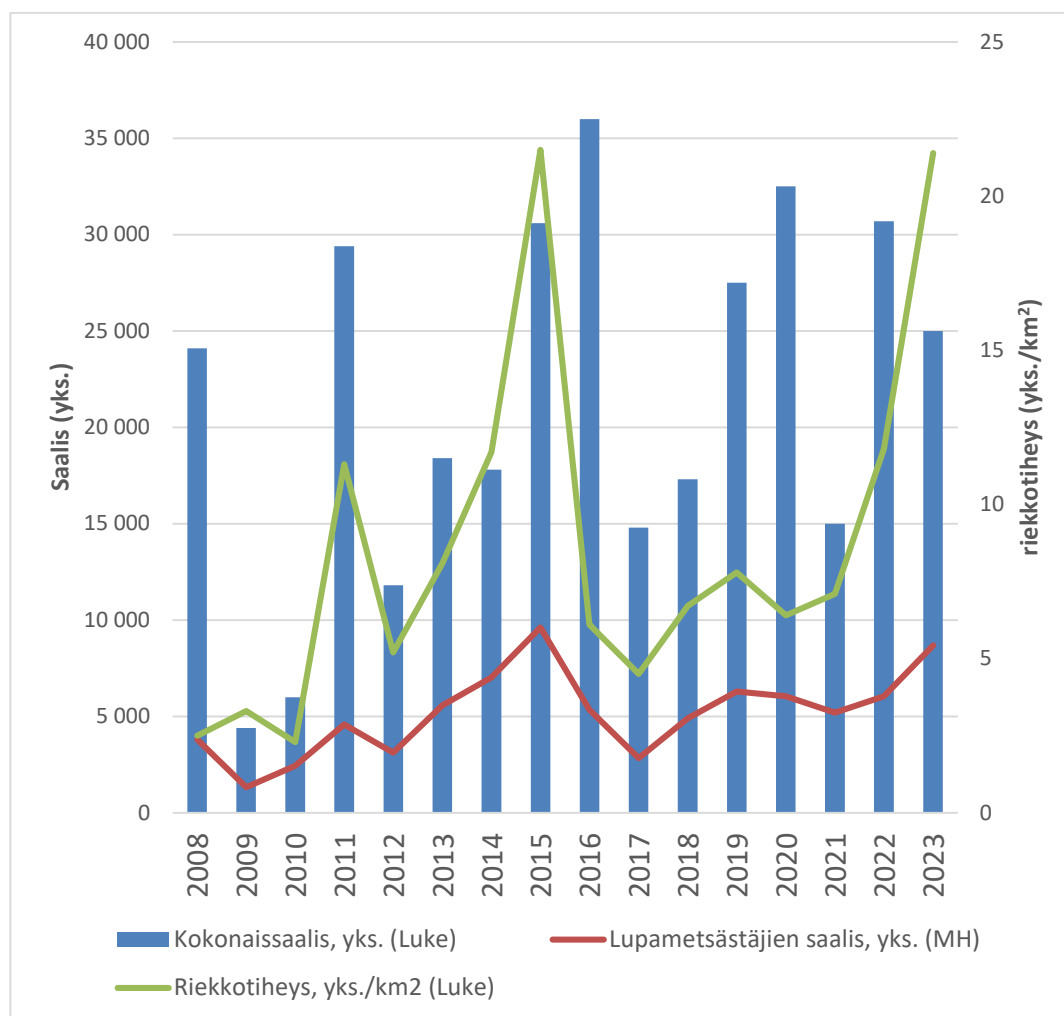
Metsästyksen ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden varmistaminen

Tässä kiintiöpäätöksessä tunturialueen riekon metsästyksen mitoituksen perustana pidetään metsästyspainetta, jonka kestävyuden raja-arvoksi arvioidaan kolme (3) metsästysvuorokautta/km². Raja-arvo perustuu tutkimustuloksiin (Willebrand & Hörnell 2001, Hörnell-Willebrand 2005, Willebrand ym. 2011), ja se on ollut käytössä Ruotsin valtion maiden riekon metsästyksen säätelyssä vuodesta 2006 lähtien. Edellä mainitut tutkimukset ovat osoittaneet, että metsästyspaineen rajaaminen kolmeen metsästysvuorokauteen neliökilometriä kohden pitää riekon metsästyskuolleisuuden ekologisesti kestäväällä, alle 30 % vuotuisella tasolla.

Kuntalaisten metsästäjien osuuden turvaamiseksi vuosittain myytävien lupien määrä rajoitetaan 0,5–1,5 metsästysvrk/km². Tällöin arvioitu kuntalaisten ja lupametsästäjien yhteenlaskettu kokonaissaalis ei ylitä kestäväen verotuksen raja-arvoa (riekolla 30 %). Kiintiöpäätöksessä rajataan lisäksi kuntalaisten ja lupametsästäjien yhteenlasketuksi vuorokautiseksi keskimääräiseksi metsästäjämääräksi 1 metsästäjä/1500 ha. Kyseinen raja-arvo perustuu tutkimuksiin kuntalaisten pienriistan metsästyksen käyttämistä metsästysvuorokausista (esim. Kangas 2006, Niemi ym. 2009, Nykänen ym. 2014) sekä aikaisempien vuosien kokemukseen ja sidosryhmiltä saatuun palautteeseen lupa-alueiden metsästäjämääristä. Samaan aikaan metsästävien määrän rajoittamisella pyritään ehkäisemään alueiden ruuhkautumista ja huomioidaan poronhoitotyöt alueella.

Riekkosaalis ja metsästysverotus Ylä-Lapin kuntien alueilla

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien yhteenlaskettu vuotuinen riekkosaalis on Luonnonvarakeskuksen ylläpitämän tilastotietokannan mukaan vuosien 2008–2023 aikana vaihdellut 4 400–36 000 linnun välillä (kuva 2). Saalismäärän suuri vaihtelu kuvastaa tunturialueen riekolle tyypillistä kannanvaihtelua. Metsähallituksen lupametsästäjien saalis on samalla aikavälillä vaihdellut n. 2800–6300 riekon välillä, ja lupametsästäjien osuus kokonaissaaliista on vastaavasti vaihdellut 15–40 % välillä. Metsähallituksen lupametsästäjien riekkosaaliin osuus lupa-alueiden riekkokannasta on koko tarkasteltavana ajanjaksona (2008–2024), vuotta 2009 lukuun ottamatta, jäänyt alle 5 prosenttiin. Lupametsästyksestä aiheutunut metsästysverotus on siten pysynyt maltillisena. Paikkakuntalaisten saalisosuus Ylä-Lapin riekkosaaliista on keskimäärin n. 70 % (Nykänen ym. 2014). Perinteinen kuntalaisten harjoittama riekon ansapyynti muodosti aikanaan n. 50 % kokonaissaaliista (Korhonen 2004), mutta ansapyynnin aktiivinen harjoittaminen, erityisesti elinkeinollisessa tarkoituksessa, on selvästi vähentynyt viime vuosina.

Kuva 2. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien yhteenlaskettu riekkojen kokonaissaalis, lupametsästäjien riekkosaalis ja riekkokannan tiheys vuosina 2008–2023.

Metson, teeren ja pyyn saaliit Ylä-Lapissa

Metson, teeren ja pyyn yhteenlaskettu saalismäärä Ylä-Lapissa on vuosien 2018–2023 aikana vaihdellut 1900–7600 linnun välillä. Kokonaissaaliista yli puolet on ollut metsoja. Metsosaaliis on ollut suurimmillaan, yli 4000 lintua, vuosina 2020 ja 2022.

Taulukko 1. Metson, teeren ja pyyn saalismäärät Ylä-Lapin kuntien (Enontekiö, Utsjoki ja Inari) alueella vuosina 2018–2023 (Luonnonvarakeskus 2025).

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Metso	2100	2700	4300	1200	4100	2100
Teeri	700	600	800	400	2300	1100
Pyö	300	700	500	300	1200	800
Yhteensä	3100	4000	5600	1900	7600	4000

Ulkopaikkakuntalaiset ovat voineet metsästä metsoa, teettä ja pyytä Metsähallituksen kanaintuluvalla neljällä Inarin lupa-alueella (1606 Vätsäri, 1610 Hammastunturi, 1611 Kuttura ja 1612 Tsarmitunturi). Lupametsästäjien yhteenlaskettu metso-, teeri ja pyysaalis on vaihdellut 150:stä (vuonna 2024) 450 lintuun (vuonna 2020) jääden näiden lajien kohdalla alle 10 % Ylä-Lapin vuotuisesta kokonaissaaliista.

Kiintiöpäätöksen kestävyden varmistaminen

Tämän kiintiöpäätöksen mukaisten lupien myynti toteutetaan vuosittain kaksivaiheisena. Osa kiintiöstä vapautetaan myyntiin kesäkuun alussa ja osa säästetään toiseen myyntijaksoon elokuun loppuun. Tällä menettelyllä voidaan ottaa huomioon heinä-elokuussa tapahtuvien riistakolmio- ja linjalaskentojen tulokset ja sovittaa ne lupamyyniin, mikä on keskeinen osa kestävyden turvaamista. Kiintiöiden jakautuminen ensimmäisen ja toisen myyntivaiheen välillä voivat vaihdella alueellisesti, eikä sitä ohjata tässä päätöksessä, koska nämä järjestelyt eivät kyseenlaista kuntalaisten oikeuksia, eivätkä metsästyksen ekologista tai sosiaalista kestävyttä.

Elokuun myyntijakso ajoitetaan vuosittain siten, että mahdolliset maa- ja metsätalousministeriön asettamat metsästysrajoitukset tai -kiellot voidaan huomioida lupamyynnissä. Mikäli lupia on myyty kesän myyntijaksolla sellaiselle ajalle ja alueelle, jossa metsäkanalintujen metsästys kielletään asetuksella, luvat perutaan ja niistä maksetut rahat palautetaan.

Metsähallituksella on vuosikymmenien kokemus metsästyksen mitoittamisesta valtion mailla. Metsästyksen erityisasiantuntijat vastaavat metsästyksen vuotuisesta mitoituksesta kiintiöpäätöksen puitteissa. Työ toteutetaan riistasuunnittelujärjestelmän avulla. Lupasuunnittelu on aluekohtaista ja mitoituksessa huomioidaan kanaintukantojen vaihtelun lisäksi alueen metsien rakenne ja metsästettävyyys, alueen muu käyttö (mm. matkailu- ja virkistyskäyttö), luontaisten elinkeinojen harjoittaminen ja poronhoito sekä muu maankäyttö. Alueelliset kiintiöt määritellään riistanhoitoyhdistyskohtaisesti.

Tässä päätöksessä oleva Lapin paliskunnan aluetta (lupa-alue 3615 Lokka-Porttipahta) sekä Inarin kunnan neljää pienriistan lupa-aluetta (1606 Vätsäri, 1610 Hammastunturi, 1611 Kuttura ja 1612 Tsarmitunturi) koskeva kiintiöinti poikkeaa muista saamelaisten kotiseutualueen lupa-alueista, koska kyseisillä alueilla Metsähallituksen luvalla voi metsästää kaikkia metsäkanalintulajeja. Kiintiöinti näillä alueilla vastaa muualla Suomessa valtion mailla noudatettavaa menettelyä ja tasoa.

Metsästyksen suunnittelussa ja mitoituksessa otetaan huomioon myös sosiaalinen kestävyys. Tällä tarkoitetaan sitä, montako metsästäjää voidaan alueelle sijoittaa ilman, että he häiritsevät toisiaan tai muita luonnossa liikkujia. Tämän mitoitus perustuu siihen palautteeseen mitä eri tiheyksillä toteutuneesta metsästyksestä on vuosien mittaan saatu. Sosiaalisen kestävyuden mitoitus on siis kokemuspohjainen ja se tehdään alueellisesti.

Saamelaiskulttuuriin oleellisesti liittyvän poronhoidon huomioon ottaminen lupa-metsästyksen suunnittelussa ja mitoituksessa on sosiaalisen kestävyuden arvioinnissa yksi keskeinen asia. Kiintiöpäätöksen valmistelua ennakoivissa neuvotteluissa on erityisesti käyty läpi lupametsästyksen ja poronhoidon välisiä ongelmakohtia. Tämä otetaan huomioon metsästysasiakkaiden ohjauksessa, johon myös paliskuntien edustajat itse osallistuvat. Myös saamelaiskäräjien esiin tuomat asiat pyritään ottamaan huomioon metsästyksen käytännön suunnittelussa.

Lähteet:

Hörnell-Willebrand M. 2005: Temporal and spatial dynamics of Willow grouse (*Lagopus lagopus*). – Acta Universitatis Agriculturae Sueciae 2005: 53 (Doctoral thesis).

Kangas, L. 2006. Metsäkanalintujen metsästys Pohjois-Suomessa. Metsästyskuolleisuus, metsästyksen valikoivuus ja kestävyys. Kala- ja riistaraportteja nro 378, Riistan- ja kalantutkimus.

Korhonen, P. 2004. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2003. – Kala- ja riistaraportteja nro 326, Riistan- ja kalantutkimus.

Lehikoinen A., Fraixedas S., Burgas D, Eriksson H., Henttonen H., Laakkonen H., Lehikoinen P., Lehtomäki J., Leppänen J., Mäkeläinen S., Niemimaa J., Pihlajaniemi M., Santaharju J. & Välimäki K. 2016: The impact of weather and the phase of the rodent cycle on breeding populations of waterbirds in Finnish Lapland. *Ornis Fennica* 93: 31-46.

Luonnonvarakeskus 2024: Riekkokanta pienentynyt kaikissa Ylä-Lapin kolmessa kunnassa (verkkojulkaisu). [viitattu: 6.2.2025]. Saantitapa:

<https://www.luke.fi/fi/uutiset/riekkokanta-pienentynyt-kaikissa-kolmessa-ylalapin-kunnassa>

Luonnonvarakeskus 2025: Tilastotietokanta, riistasaalis (verkkójulkaisu). [viitattu: 6.2.2025]. Saantitapa: https://statdb.luke.fi/PxWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__06%20Kala%20ja%20riista__02%20Rakenne%20ja%20tuotanto__16%20Metsastys/5_Mets_saalis.px/?rxid=61ae8652-2a26-41c0-ab11-996566cbdb43

Niemi, M., Nylander, E. & Korhonen P. 2009. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2008. Riista- ja kalatalous – Selvityksiä 20/2009. 32 s.

Nykänen, A., Nylander, E. & Korhonen, P. 2014. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2013. Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä 13/2014. 43 s.

Willebrand, T. & Hörnell, M. 2001: Understanding the effects of harvesting willow ptarmigan *Lagopus lagopus* in Sweden. – *Wildlife Biology* 7: 205-212.

Willebrand, T., Hörnell-Willebrand M & Asmyhr, L. 2011: Bag size is more sensitive to variation in hunter effort than to variation in willow grouse density. – *Oikos* 120: 1667 - 1673

Lainkohdat Laki Metsähallituksesta (234/2016) 18 § ja 39 §
Metsästyslaki (615/1993) 6 §, 8 § ja 20 §
Laki saamelaiskäräjistä (974/1995) 9 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen valittamalla muutosta Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Valitusosoitus on liitteenä.

Päätöksen täytäntöönpano

Tämä päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Perustelut: Päätöksen täytäntöönpano mahdollistaa erätalousjohtajan metsästyslupia koskevan päätöstoimivallan delegoinnin (Metsähallituslaki 18 § 3 mom), joka on lupamyynnin toteuttamisen olennainen edellytys. Lisäksi päätöksellä varmistetaan riistavarojen kestävä käyttö aiemman kiintiöpäätöksen päätyttyä.

Päätöksen tiedoksianto

Tämä päätös saatetaan tiedoksi yleistiedoksiantona. Päätös pidetään nähtävänä 31.5.2025 saakka Metsähallituksen Oulun toimistolla (Veteraaninkatu 9, 90130 Oulu), Metsähallituksen Ivalon palvelupisteessä (Sairaalantie 3 B, 99800 Ivalo) ja Metsähallituksen Ylä-Lapin luontokeskus Siidassa (Inarintie 46, 99870 Inari) sekä Metsähallituksen www.eraluvat.fi -sivuilla ja www.metsa.fi -sivuilla. Asiakirjan nähtäväksi asettamisesta ilmoitetaan Metsähallituksen verkkosivuilla sekä lisäksi seuraavissa sanomalehdissä: Helsingin sanomat, Lapin Kansa, Kaleva, Kainuun Sanomat, Maaseudun Tulevaisuus ja Hufvudstadsbladet

Vesa Ruusila
Erätalousjohtaja

Ahti Putaala
Metsästyksen johtava asiantuntija